

„Monitor ASEAN” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w państwach Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie.

DR MATEUSZ CHATYS

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR ASEAN

KWIECIEŃ 2026

TO LAM ZOSTAŁ PREZYDENTEM WIETNAMU

Zgromadzenie Narodowe Wietnamu jednogłośnie wybrało Sekretarza Generalnego Komunistycznej Partii Wietnamu To Lama na urząd prezydenta na pięcioletnią kadencję, co stanowi istotne odejście od dotychczasowego modelu kolektywnego przywództwa. Konsolidacja dwóch kluczowych funkcji państwowych w rękach jednego polityka oznacza znaczące wzmocnienie jego pozycji i może prowadzić do dalszego umocnienia tendencji autorytarnych, choć jednocześnie może sprzyjać sprawniejszemu podejmowaniu oraz wdrażaniu decyzji strategicznych, na wzór rozwiązań funkcjonujących w Chinach. Warto dodać, że w ramach swojej pierwszej oficjalnej podróży zagranicznej po objęciu urzędu prezydenta To Lam spotkał się z przewodniczącym Xi Jinpingiem w Pekinie.

I. STOSUNKI WEWNĄTRZ ASEAN

2 kwietnia: Indonezja skrytykowała wprowadzenie przez Izrael kary śmierci dla Palestyńczyków. Ministerstwo spraw zagranicznych Indonezji zdecydowanie skrytykowało przyjęcie przez Izrael ustawy wprowadzającej karę śmierci wobec Palestyńczyków na okupowanym Zachodnim Brzegu, uznając ją za poważne naruszenie praw człowieka oraz prawa humanitarne. Nowe regulacje przewidują, że Palestyńczycy skazani przez sądy wojskowe za śmiertelne ataki uznane za akty terroryzmu będą automatycznie podlegać najwyższemu wymiarowi kary. Rozwiązanie to spotkało się z krytyką ze strony Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz Unii Europejskiej, podczas gdy Stany Zjednoczone wyraziły poparcie dla suwerennego prawa Izraela do stanowienia własnego prawa. Indonezyjski rząd wezwał Izrael do wycofania się z kontrowersyjnych przepisów, jednocześnie podkreślając pełne poparcie dla dążeń narodu palestyńskiego do uzyskania niepodległości. Dżakarta zaapelowała również do społeczności międzynarodowej, w szczególności do Organizacji Narodów Zjednoczonych, o podjęcie zdecydowanych działań w celu zapewnienia ochrony ludności palestyńskiej. Choć indonezyjskie prawo przewiduje karę śmierci, między innymi za przestępstwa narkotykowe, w kraju obowiązuje od kilku lat moratorium na jej wykonywanie, a ostatnie egzekucje przeprowadzono w 2016 r.

2 kwietnia: Filipiny doszły do porozumienia z Iranem w sprawie bezpiecznego tranzytu statków przez Cieśninę Ormuz. Filipiny uzyskały od Iranu formalne zapewnienie dotyczące bezpiecznego, niezakłóconego i sprawnego tranzytu jednostek pływających pod filipińską banderą, dostaw surowców energetycznych oraz pracy filipińskich marynarzy w Cieśninie Ormuz. Do porozumienia doszło w trakcie rozmowy telefonicznej pomiędzy filipińską ministrami spraw zagranicznych Theresą Lazaro a jej irańskim odpowiednikiem Abbasem Arakczii.

3 kwietnia: przywódca junty w Mjanmie został wybrany na prezydenta. Min Aung Hlaing został wybrany przez parlament na prezydenta, formalizując tym samym swoją dominację polityczną w kraju. Jego awans z funkcji głównodowodzącego sił zbrojnych do roli cywilnego prezydenta stanowi kulminację długofalowej strategii utrzymania władzy, zapoczątkowanej zamachem stanu w lutym 2021 r., w wyniku którego obalono demokratycznie wybrany rząd Aung San Suu Kyi. Proces ten został uwiarygodniony poprzez wybory parlamentarne przeprowadzone na przełomie grudnia i stycznia, szeroko krytykowane przez społeczność międzynarodową jako pozorne i służące legitymizacji rządów wojskowych. Zwycięstwo Min Aung Hlainga w głosowaniu parlamentarnym było zdecydowane (zdołał 429 z 584 głosów) i możliwe dzięki poparciu zarówno wojskowych deputowanych, jak i dominującej partii wspieranej przez armię - Związkowa Partia Solidarności i Rozwoju (Union Solidarity and Development Party, USDP). Równolegle przeprowadzono istotne zmiany personalne w strukturach sił zbrojnych - nowym dowódcą armii został generał Ye Win Oo, uznawany za lojalnego współpracownika dotychczasowego lidera. Na arenie międzynarodowej wybór nowego prezydenta spotkał się z pozytywną reakcją Chin, które zadeklarowały wsparcie dla stabilizacji sytuacji w Mjanmie.

4 kwietnia: Indonezja potępiła zamach na misję pokojową ONZ w Libanie. Rząd Indonezji stanowczo potępił eksplozję, do której doszło na terenie misji pokojowej w południowym Libanie, uznając ją za niedopuszczalną w kontekście rosnącego zagrożenia dla sił utrzymania pokoju. W wyniku wybuchu, który miał miejsce w obiekcie należącym do Tymczasowych Sił ONZ w Libanie, rannych zostało trzech indonezyjskich żołnierzy, z czego dwóch odniosło poważne obrażenia. Okoliczności zdarzenia pozostają niejasne, jednak wpisuje się w serię tragicznych incydentów z udziałem indonezyjskiego personelu wojskowego w regionie. Wydarzenie to nastąpiło zaledwie kilka dni po śmierci trzech innych indonezyjskich żołnierzy uczestniczących w tej samej misji. Jeden z nich zginął w wyniku eksplozji pocisku, najprawdopodobniej wystrzelonego z izraelskiego czołgu, natomiast dwóch kolejnych poniosło śmierć dzień później w ataku na konwój logistyczny sił pokojowych. Eskalacja przemocy jest bezpośrednio związana z intensyfikacją działań zbrojnych pomiędzy Izraelem a Hezbollahem,

które objęły terytorium Libanu na początku marca. W odpowiedzi na te wydarzenia Dżakarta wezwała Radę Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych do przeprowadzenia szczegółowego dochodzenia oraz pilnego zwołania spotkania państw uczestniczących w misji, w celu dokonania przeglądu sytuacji i wdrożenia skuteczniejszych środków ochrony personelu. Pomimo poniesionych strat Indonezja deklaruje kontynuację zaangażowania w misję, planując wysłanie ponad 750 żołnierzy w maju w ramach rotacji kontyngentu.

6 kwietnia: w Indonezji złożono zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez nowo wybranego prezydenta Mjanmy. Koalicja organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym przedstawiciele społeczności Rohingja oraz wpływowych indonezyjskich instytucji, złożyła zawiadomienie, w którym oskarżono Min Aung Hlainga o dokonanie aktów ludobójstwa wobec mniejszości etnicznej Rohingja. Inicjatywa stanowi precedensowe zastosowanie zasady jurysdykcji uniwersalnej w oparciu o nowy kodeks karny Indonezji. Zgłoszenie zostało przyjęte przez prokuraturę, a jego autorzy zapowiedzieli przedstawienie dowodów obejmujących przymusowe przesiedlenia, masowe zabójstwa oraz inne poważne naruszenia praw człowieka. Działania te zbiegają się z innymi inicjatywami prawnymi na arenie międzynarodowej, w tym postępowaniem przed Międzynarodowym Trybunałem Sprawiedliwości, w którym podnoszone są zarzuty ludobójstwa wobec władz Mjanmy. Choć rząd w Naypyidaw konsekwentnie odrzuca te oskarżenia, rozwój postępowań prawnych może zwiększyć presję międzynarodową i przyczynić się do dalszej izolacji politycznej władz tego państwa.

7 kwietnia: Sekretarz Generalny Komunistycznej Partii Wietnamu (KPW) został wybrany na prezydenta. Zgromadzenie Narodowe Wietnamu jednogłośnie wybrało To Lama na urząd prezydenta na pięcioletnią kadencję, co stanowi istotne odejście od dotychczasowego modelu kolektywnego przywództwa. Konsolidacja dwóch kluczowych funkcji państwowych w rękach jednego polityka oznacza znaczące wzmocnienie jego pozycji i może prowadzić do dalszego umocnienia tendencji autorytarnych, choć jednocześnie może sprzyjać sprawniejszemu podejmowaniu oraz wdrażaniu decyzji strategicznych, na wzór rozwiązań funkcjonujących w Chinach. W swoim wystąpieniu zapowiedział realizację nowego modelu rozwoju gospodarczego opartego na nauce, technologii, innowacjach oraz transformacji cyfrowej, a także podkreślił znaczenie samowystarczalności w obszarze obronności. Jego dotychczasowa polityka obejmowała szeroko zakrojone reformy gospodarcze mające na celu zwiększenie konkurencyjności Wietnamu oraz odejście od modelu wzrostu opartego głównie na taniej produkcji eksportowej. Jednocześnie To Lam stara się równoważyć interesy poprzez wspieranie zarówno sektora prywatnego, jak i przedsiębiorstw państwowych, co ma uspokajać bardziej konserwatywne frakcje partyjne.

8 kwietnia: wiceprezydentka Filipin zwróciła się do Sądu Najwyższego o wstrzymanie toczącej się wobec niej procedury impeachmentu. Zdaniem Sary Duterte procedura jest niezgodna z konstytucją oraz obarczona poważnymi uchybieniami proceduralnymi. W swoim wniosku wskazała, że decyzja komisji sprawiedliwości Izby Reprezentantów o procedowaniu dwóch skarg po odrzuceniu wcześniejszych narusza zasadę zakazującą wszczynania więcej niż jednego postępowania, wobec tego samego urzędnika w ciągu roku. Ponadto zakwestionowała planowane przesłuchania świadków, podkreślając, że wyłączne kompetencje do prowadzenia postępowania w sprawie impeachmentu przysługują Senatowi. Zarzuty wobec wiceprezydent obejmują groźby zamachu na prezydenta Ferdinanda Marcosa Jr. oraz niewłaściwe wykorzystanie środków publicznych, którym stanowczo zaprzecza. Toczące się postępowanie wpisuje się w szerszy kontekst napięć politycznych między Duterte a urzędującym prezydentem, pogłębianych dodatkowo przez trudną sytuację gospodarczą kraju, w tym rosnącą inflację związaną z konfliktem na Bliskim Wschodzie.

9 kwietnia: Wietnam ratyfikował konwencję ONZ dotyczącą zwalczania cyberprzestępczości. Wietnam jako pierwszy kraj Azji Południowo-Wschodniej oraz drugi na świecie ratyfikował konwencję, co stanowi istotny krok w procesie jego integracji międzynarodowej oraz potwierdzenie rosnącej roli w kształtowaniu globalnych rozwiązań prawnych. Dokument (Konwencja Hanoi) jest pierwszym przypadkiem nadania traktatowi ONZ nazwy nawiązującej do lokalizacji z Wietnamu, co ma znaczenie symboliczne oraz polityczne. Stanowi on jednocześnie podkreślenie zaangażowania tego kraju w rozwiązywanie wspólnych problemów społeczności międzynarodowej. Wietnam odegrał kluczową rolę jako gospodarz procesu inauguracji konwencji, organizując w październiku 2025 r. ceremonię jej podpisania z udziałem przedstawicieli ponad 110 państw i organizacji międzynarodowych, z czego 72 państwa formalnie podpisały dokument. Konwencja ma służyć jako platforma wspierająca dialog, współpracę oraz budowę zaufania w obszarze cyberbezpieczeństwa i zarządzania przestrzenią cyfrową. Konwencja, składająca się z dziewięciu rozdziałów oraz 68 artykułów, ustanawia kompleksowe ramy prawne współpracy międzynarodowej w zakresie zapobiegania, wykrywania i ścigania cyberprzestępczości.

9 kwietnia: nowy skład rządu w Mjanmie został zatwierdzony. Parlament zatwierdził skład nowego rządu liczącego 30 ministrów, powołanego przez prezydenta Min Aung Hlainga. Nowy skład gabinetu wskazuje na zachowanie status quo, gdyż większość stanowisk objęli byli oficerowie wojskowi lub osoby związane z dotychczasową administracją. Choć doszło do pewnych zmian personalnych, takich jak powołanie nowych ministrów obrony czy spraw granicznych, kluczowe funkcje nadal pozostają w rękach lojalnych wobec junty

elit wojskowych. Również w innych resortach oraz instytucjach państwowych, obejmujących władzę wykonawczą, ustawodawczą i sądowniczą, dominują byli generałowie i funkcjonariusze aparatu bezpieczeństwa. Obecna konfiguracja władzy nie zapowiada istotnych reform systemowych, a jedynie formalną zmianę charakteru rządów, w której wojskowi przejmują role cywilne, zachowując jednocześnie realną kontrolę nad państwem. Taki model sprzyja dalszej centralizacji władzy w rękach Min Aung Hlainga i ogranicza perspektywę rzeczywistej demokratyzacji kraju.

9 kwietnia: Filipiny stworzyły nowe centrum dowodzenia w archipelagu Spratly. Filipińska straż przybrzeżna poinformowała o utworzeniu pierwszego wyspecjalizowanego centrum dowodzenia na archipelagu Wysp Spratly, co stanowi istotny krok w umacnianiu obecności państwa w jednym z najbardziej zapalnych obszarów Morza Południowochińskiego. Nowa struktura organizacyjna, której siedziba znajduje się na wyspie Thitu (Thitu Island), obejmuje nadzór nad obszarem około 68 tys. km² i wcześniej była administrowana z Palawanu. Decyzja ta wpisuje się w szerszą strategię wzmacniania zdolności operacyjnych oraz podkreślania roszczeń suwerennościowych Filipin na Morzu Południowochińskim. Utworzenie centrum dowodzenia wiąże się z rozmieszczeniem stałego dowództwa na poziomie komandora, zwiększeniem liczby jednostek patrolowych oraz obecnością wyspecjalizowanego personelu. Planowane inwestycje infrastrukturalne, w tym pogłębienie portu, mają umożliwić przyjmowanie większych jednostek, co znacząco poprawi możliwości logistyczne i zdolność reagowania.

10 kwietnia: Wietnam przeprowadził z Australią wspólne ćwiczenia wojskowe. Australia i Wietnam zintensyfikowały współpracę wojskową na Morzu Południowochińskim, realizując wspólne ćwiczenia morskie po wizycie portowej australijskiej jednostki HMAS Toowoomba w Da Nang. Szkolenie, przeprowadzone z udziałem okrętu wietnamskiej marynarki wojennej typu TT-400TP, obejmowało manewry z zakresu poszukiwania i ratownictwa, procedury reagowania na wypadnięcie człowieka za burtę oraz ćwiczenia nawigacyjne, przyczyniając się do pogłębienia interoperacyjności i wymiany doświadczeń operacyjnych. Ćwiczenia miały miejsce w kontekście rosnącej aktywności regionalnej, w tym wcześniejszego udziału Wietnamu w ćwiczeniach Kakadu organizowanych przez Australię, co wskazuje na rozwijającą się, dwustronną współpracę obronną.

12 kwietnia: Kambodża wezwała Tajlandię do wznowienia negocjacji na temat sporu granicznego. Kambodża ponowiła apel do Tajlandii o jak najszybsze wznowienie rozmów dotyczących wieloletniego sporu granicznego, który w 2025 roku doprowadził do krwawych starć oraz poważnego kryzysu humanitarnego. Premier Hun Manet wyraził nadzieję na szybkie i szczere

podjęcie dialogu, podkreślając gotowość swojego kraju do współpracy oraz znaczenie negocjacji dla zapewnienia trwałego pokoju i stabilizacji w rejonach przygranicznych. Strona tajska, reprezentowana przez ministra spraw zagranicznych Sihasaka Phuangketkeowa, zaznaczyła jednak, że mimo powstania nowego rządu nie jest jeszcze przygotowana do wznowienia rozmów, wskazując na konieczność przestrzegania własnych procedur politycznych.

14 kwietnia: prezydent Indonezji złożył wizytę w Rosji. Prabowo Subianto spotkał się w Moskwie z Władimirem Putinem, z którym omówił eskalację napięć w Cieśninie Ormuz, a także zapowiedź jej blokady przez Stany Zjednoczone wobec jednostek powiązanych z Iranem, co dodatkowo może wpłynąć na destabilizację globalnych rynków surowców energetycznych. Rozmowy obejmowały potencjalne obszary kooperacji w sektorze energetycznym, a także w dziedzinach takich jak przemysł, rolnictwo czy technologie kosmiczne, choć nie ujawniono szczegółów ewentualnych porozumień dotyczących zakupu rosyjskiej ropy. Minister energii i zasobów mineralnych Indonezji, Bahlil Lahadalia, przeprowadził rozmowy z rosyjskim ministrem energetyki Siergiejem Cywilewem dotyczące zakupu ropy naftowej oraz skroplonego gazu ziemnego (LNG). Strony osiągnęły wstępne porozumienie umożliwiające zwiększenie indonezyjskich rezerw surowcowych oraz dostęp do dodatkowych dostaw LNG, przy czym Rosja zadeklarowała gotowość do dalszego wsparcia w zakresie dostaw energii, infrastruktury magazynowej oraz potencjalnej współpracy technologicznej. Równolegle prezydent Subianto prowadzi aktywną dyplomację gospodarczą, czego przykładem są wcześniejsze wizyty w Japonii i Korei Południowej oraz zawarcie znaczącej umowy inwestycyjnej dotyczącej projektu gazowego Masela.

15 kwietnia: malezyjski producent paneli słonecznych odnotował wzrost popytu w związku z wojną w Iranie. Malezyjska firma Solarvest Holdings dąży do przyspieszenia realizacji projektów wielkoskalowych w odpowiedzi na rosnący popyt na energię odnawialną, który nasilił się w wyniku wzrostu kosztów paliw kopalnych spowodowanego konfliktem z Iranem. Kierownictwo firmy wskazuje na konieczność skrócenia czasu realizacji inwestycji – z obecnych 18–24 miesięcy do około 12–16 miesięcy – co wymagać będzie ścisłej współpracy z regulatorami oraz optymalizacji procesów administracyjnych i inwestycyjnych. Solarvest, będący największym producentem paneli słonecznych w Malezji, konsekwentnie zwiększa swoje moce produkcyjne, planując osiągnięcie około 1,3 GW nowej mocy w 2026 r. oraz co najmniej 5 GW do końca 2028 r. Spółka rozwija zarówno projekty zasilające krajową sieć energetyczną, jak i instalacje realizowane na potrzeby klientów korporacyjnych, w tym w formule bezpośrednich umów odbioru energii. Równolegle przygotowuje się do realizacji dużych projektów dla operatora sieci Tenaga Nasional od 2027 r.

15 kwietnia: Indonezja zacieśnia współpracę w sektorze zbrojeniowym z Francją. Indonezja intensyfikuje wielowektorową politykę zagraniczną, równoległe rozwijając współpracę w obszarze bezpieczeństwa i energetyki z kluczowymi partnerami globalnymi. Po zawarciu porozumienia obronnego ze Stanami Zjednoczonymi oraz uzgodnieniach dotyczących dostaw ropy z Rosji, Dżakarta zdecydowała się również na pogłębienie kooperacji przemysłu obronnego z Francją. Podczas spotkania prezydentów Prabowo Subianto i Emmanuela Macrona w Paryżu uzgodniono zacieśnienie partnerstwa strategicznego, obejmującego zarówno zakupy sprzętu wojskowego, jak i rozwój krajowego sektora zbrojeniowego, a także współpracę w zakresie transformacji energetycznej i odnawialnych źródeł energii. Działania te wpisują się w szerszą strategię Indonezji, której celem jest dywersyfikacja źródeł surowców energetycznych oraz wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego w obliczu rosnących cen ropy naftowej wywołanych napięciami na Bliskim Wschodzie. W tym kontekście prezydent Subianto prowadzi aktywną dyplomację gospodarczą, odbywając liczne wizyty zagraniczne, m.in. w Rosji, Japonii i Korei Południowej, aby zabezpieczyć stabilne dostawy energii oraz rozwijać współpracę przemysłową.

15 kwietnia: prezydent Filipin wezwał ASEAN do uruchomienia regionalnego mechanizmu bezpieczeństwa energetycznego. Ferdinand Marcos Jr wezwał do pilnego uruchomienia i przetestowania regionalnego mechanizmu bezpieczeństwa energetycznego ASEAN, wskazując, że obecny kryzys na rynku ropy naftowej, wywołany konfliktem na Bliskim Wschodzie oraz zakłóceniami w szlakach żeglugowych, unaoczniał wysoką podatność gospodarek azjatyckich na wstrząsy związane z importem surowców energetycznych. Podkreślił potrzebę praktycznej weryfikacji istniejących instrumentów współpracy, oferując Filipiny jako gospodarza lub współorganizatora pierwszych ćwiczeń symulacyjnych w ramach tego porozumienia, a także zaproponował przeprowadzenie regionalnych analiz dotyczących wspólnego magazynowania ropy. Równoległe władze Filipin intensyfikują działania na rzecz wzmocnienia krajowego bezpieczeństwa energetycznego, przyspieszając budowę strategicznych rezerw ropy naftowej jako bufora chroniącego przed zakłóceniami rynkowymi.

15 kwietnia: premier Australii odwiedził Malezję. Anthony Albanese spotkał się z Anwarem Ibrahimem, z którym omówił zacieśnienie współpracy z zakresu handlu surowcami energetycznymi. Przedstawiciele obu państw wyrazili również poważne zaniepokojenie sytuacją w Zatoce Perskiej oraz jej wpływem na łańcuchy dostaw energii, ceny i przepływy niezbędnych surowców energetycznych. Na wspólnej konferencji prasowej premier Malezji poinformował również, że państwowa firma energetyczna Petronas będzie priorytetowo traktować dostarczanie Australii nadwyżek paliw.

17 kwietnia: Australia zacieśnia współpracę energetyczną z Brunei. Podczas wizyty w Brunei Anthony Albanese spotkał się z sułtanem Haji Hassanalem Bolkiahem, z którym uzgodnił pogłębienie współpracy w zakresie stabilizacji łańcuchów dostaw energii, rozwoju alternatywnych źródeł energii – w tym odnawialnych – oraz utrzymania otwartych kanałów handlowych. Wspólne oświadczenie obu państw odzwierciedla rosnące zaniepokojenie eskalacją konfliktu na Bliskim Wschodzie oraz jego wpływem na globalną gospodarkę. Brunei, które odpowiada za około 10% australijskiego importu oleju napędowego oraz mocznika wykorzystywanego w produkcji nawozów, zadeklarowało utrzymanie dostaw bez wprowadzania ograniczeń eksportowych, a także gotowość do ich zwiększenia. W ocenie australijskiego rządu stanowi to istotny element łagodzenia skutków kryzysu surowcowego.

17 kwietnia: filipiński polityk oskarżony o działalność korupcyjną został zatrzymany w Czechach. Były filipiński parlamentarzysta Zaldy Co, oskarżony o udział w szeroko zakrojonej aferze korupcyjnej związanej z projektami przeciwpowodziowymi, został zatrzymany na terytorium Czech po wcześniejszej ucieczce z kraju oraz unieważnieniu jego paszportu przez władze w Manili. Według informacji przekazanych przez prezydenta Ferdinanda Marcosa Jr., polityk został zatrzymany po przekroczeniu granicy niemieckiej, a następnie przekazany czeskim organom, w których dyspozycji pozostaje do czasu zakończenia procedur prawnych i ewentualnej ekstradycji na Filipiny. Sprawa dotyczy nadużyć o ogromnej skali finansowej, które miały kosztować podatników miliardy dolarów i wywołały falę protestów społecznych oraz działania organów ścigania w kraju szczególnie dotkniętym powodzią w ostatnich latach. Zaldy Co został formalnie oskarżony wraz z urzędnikami sektora robót publicznych i przedstawicielami firm budowlanych o naruszenie przepisów antykorupcyjnych w związku z realizacją inwestycji infrastrukturalnych. Po ustąpieniu z funkcji parlamentarnej i ukrywaniu się, polityk publikował materiały, w których oskarżał samego prezydenta o kierowanie procederem, czemu Marcos konsekwentnie zaprzecza. Władze zapowiadają dalsze postępowania wobec innych osób zamieszanych w aferę, podkreślając jednocześnie, że sprawa wpisuje się w szerszy problem systemowej korupcji na Filipinach, gdzie wysokiej rangi urzędnicy rzadko ponosili dotąd surowe konsekwencje prawne.

17 kwietnia: były prezydent Mjanmy został zwolniony z aresztu. U Win Myint, został zwolniony z wieloletniego aresztu junty w ramach tradycyjnej amnestii noworocznej, po ponad pięciu latach pozbawienia wolności. Po opuszczeniu więzienia w Taungoo powrócił do rodziny w Naypyitaw, podkreślając, że nie złamał żadnego prawa i konsekwentnie odrzucając stawiane mu zarzuty, które od początku były powszechnie uznawane za motywowane politycznie. Jego zatrzymanie nastąpiło bezpośrednio po zamachu stanu z

pierwszego lutego 2021 r., kiedy wraz z innymi liderami obalonego rządu, w tym Aung San Suu Kyi, został uwięziony przez wojsko, które następnie unieważniło wyniki wyborów z 2020 r. i rozwiązało Narodową Ligę na rzecz Demokracji. U Win Myint został później skazany na karę dziewięciu lat i sześciu miesięcy więzienia, a jego sprawa stała się symbolem represji wobec demokratycznie wybranych władz. Jego uwolnienie nastąpiło krótko po zaprzysiężeniu przywódcy junty Min Aung Hlainga na prezydenta w ramach struktur kontrolowanych przez wojsko, co może mieć związek z szerszymi kalkulacjami politycznymi i ewentualnymi uzgodnieniami międzynarodowymi, w tym z udziałem Chin. Równoległe reżim złagodził warunki wobec Aung San Suu Kyi, przenosząc ją do aresztu domowego. Mimo symbolicznego znaczenia zwolnienia byłego prezydenta, nie oznacza ono rzeczywistej zmiany układu sił w kraju ani osłabienia wojskowej kontroli nad państwem, dopóki pozostali liderzy demokratyczni nadal przebywają w więzieniu.

18 kwietnia: Malezja zapowiedziała negocjacje z Rosją w sprawie zakupu ropy naftowej. W kontekście narastających napięć geopolitycznych oraz niestabilności na globalnym rynku energii, rząd Malezji podejmuje działania mające na celu zabezpieczenie krajowego zaopatrzenia w surowce energetyczne. Premier Anwar Ibrahim zapowiedział rozpoczęcie negocjacji państwowego koncernu Petroliam Nasional (Petronas) z Rosją w sprawie zakupu ropy naftowej, podkreślając przy tym utrzymujące się dobre relacje bilateralne między państwami. Wskazał również na zmianę podejścia państw zachodnich, które mimo wcześniejszych sankcji coraz częściej konkurują o dostęp do rosyjskich surowców. Premier zaznaczył, że priorytetem rządu pozostaje zabezpieczenie krajowych potrzeb energetycznych, a ewentualna współpraca z innymi państwami będzie uzależniona od dostępności nadwyżek. W obliczu globalnego kryzysu energetycznego Malezja staje się także istotnym partnerem dla innych państw poszukujących stabilnych dostaw paliw i nawozów, co podkreśla rosnącą rolę kraju w regionalnym i międzynarodowym systemie bezpieczeństwa energetycznego.

19 kwietnia: większość Filipińczyków popiera procedurę impeachmentu wobec wiceprezydent. Najnowsze badanie opinii publicznej przeprowadzone przez ośrodek OCTA Research wskazuje na wyraźne poparcie społeczne dla przeprowadzenia procesu impeachmentu wobec wiceprezydent Filipin Sary Duterte. Zgodnie z wynikami sondażu, aż 69% respondentów opowiada się za skierowaniem sprawy do Senatu i przeprowadzeniem formalnego postępowania, podczas gdy 28% jest temu przeciwnych, a niewielki odsetek pozostaje niezdecydowany. Przedstawiciele większości parlamentarnej interpretują wyniki badania jako wyraźny sygnał oczekiwania społecznego, by zarzuty wobec wiceprezydent zostały rozpatrzone w ramach przewidzianych konstytucyjnie mechanizmów, bez przesądzania o jej winie na obecnym etapie.

W tym kontekście podkreśla się znaczenie postępowania prowadzonego przez komisję sprawiedliwości Izby Reprezentantów jako właściwego forum do oceny zasadności zarzutów. Istotnym elementem potencjalnego postępowania może stać się rola kluczowego świadka, Ramila Madriagi, który zdecydował się uchylić ochronę wynikającą z przepisów o tajemnicy bankowej. Taka decyzja znacząco zwiększa jego wiarygodność oraz wagę zeznań, ponieważ umożliwia szczegółową analizę przepływów finansowych związanych ze sprawą. W przypadku przekazania postępowania do Senatu jego zeznania mogą odegrać centralną rolę w procesie.

20 kwietnia: sytuacja na Bliskim Wschodzie zmobilizowała rząd w Tajlandii do przyspieszenia prac nad projektem łączącym Ocean Indyjski z Pacyfikiem. Rząd Tajlandii zapowiedział kontynuację ambitnego projektu budowy tzw. mostu lądowego na południu kraju, który miałby stworzyć alternatywny korytarz transportowy łączący Ocean Indyjski z Pacyfikiem, omijający strategicznie przeciążoną Cieśninę Malakka. Impulsem do przyspieszenia prac stały się ostatnie napięcia geopolityczne i zakłócenia w globalnych szlakach żeglugowych, które uwypukliły znaczenie kontroli nad kluczową infrastrukturą transportową. Projekt o szacowanej wartości 31 mld USD zakłada budowę dwóch portów głębokowodnych oraz połączenia drogowo-kolejowego o długości około 90 km, co w założeniu ma skrócić czas transportu między oceanami o kilka dni i obniżyć koszty logistyczne. Inicjatywa ta wpisuje się w wieloletnią koncepcję stworzenia alternatywnej trasy przez Przesmyk Kra, wcześniej rozważaną w formie kanału, jednak dotychczasowe próby realizacji napotykały na bariery finansowe oraz środowiskowe. Obecna wersja projektu, choć mniej inwazyjna niż kanał, nadal budzi poważne kontrowersje. Krytycy wskazują na ograniczoną efektywność rozwiązania, które wymaga przeładunku towarów między statkami, transportem lądowym i ponownym załadunkiem, co znacząco obniża konkurencyjność wobec istniejących hubów logistycznych. Podnoszone są również wątpliwości co do realistyczności prognoz ekonomicznych oraz zdolności projektu do osiągnięcia zakładanej rentowności.

21 kwietnia: rząd Mjanmy zapowiedział gotowość do rozmów pokojowych ze zbrojnymi ugrupowaniami opozycyjnymi. Nowy rząd poinformował o planach zrealizowania rozmów pokojowych z ugrupowaniami zbrojnej opozycji do końca lipca, wyznaczając termin 100 dni na rozpoczęcie dialogu. Inicjatywa obejmuje również organizacje, które nie uczestniczą w obowiązującym wcześniej porozumieniu o zawieszeniu broni, jednak propozycja ta spotkała się z natychmiastową odmową ze strony kluczowych grup rebelianckich, takich jak Karen National Union oraz Chin National Front.

22 kwietnia: Tajlandia zadeklarowała gotowość do wsparcia reintegracji Mjanmy z regionalnymi strukturami ASEAN. Rząd w Bangkoku podkreślił, że

powrót Mjanmy do pełnego uczestnictwa w strukturach ASEAN będzie uzależniony od realnych postępów w realizacji postulatów stowarzyszenia, w szczególności dotyczących ograniczenia przemocy, rozpoczęcia inkluzywnego dialogu politycznego oraz umożliwienia dostępu pomocy humanitarnej. Dotychczasowe działania junty spotykają się z krytyką części państw członkowskich, które zarzucają jej brak rzeczywistego zaangażowania w realizację uzgodnionego planu pokojowego. Warto zaznaczyć, że państwa Azji Południowo-Wschodniej pozytywnie oceniły niedawną amnestię obejmującą tysiące więźniów, w tym byłego prezydenta U Win Myinta, oraz częściowe złagodzenie wyroku wobec Aung San Suu Kyi, co może być sygnałem ograniczonej gotowości do ustępstw. Równocześnie jednak inicjatywy dialogu z opozycją zbrojną, zaproponowane przez nowe władze, spotykają się z odmową kluczowych ugrupowań, co podkreśla głęboki impas polityczny i utrudnia perspektywę stabilizacji.

22 kwietnia: Międzynarodowy Trybunał Karny (MTK) odrzucił odwołanie obrońców byłego prezydenta Filipin. Sędziowie MTK odrzucili odwołanie złożone przez byłego prezydenta Filipin Rodrigo Duterte, podtrzymując tym samym jurysdykcję trybunału w sprawie zarzutów dotyczących zbrodni przeciwko ludzkości związanych z jego kampanią antynarkotykową. Decyzja ta oznacza, że postępowanie może być kontynuowane, a ewentualny proces pozostaje realną perspektywą, co miałyby precedensowy charakter jako pierwszy przypadek sądenia byłej głowy państwa z Azji przed tym organem. Obrona Duterte argumentowała, że trybunał nie ma kompetencji do rozpatrywania sprawy, ponieważ Filipiny wycofały się ze Statutu Rzymskiego, jednak prokuratura wskazała, że zarzucane czyny miały miejsce w okresie, gdy kraj pozostawał jego stroną, a postępowanie wszczęto jeszcze przed formalnym wycofaniem. Argumentacja ta została wcześniej uznana przez izbę wstępną i utrzymana w mocy przez sąd apelacyjny, który oddalił wszystkie podstawy odwołania, jednocześnie uznając wniosek o natychmiastowe zwolnienie Duterte za bezprzedmiotowy. Równolegle trwa procedura dotycząca potwierdzenia zarzutów, stanowiąca ostatni etap przed ewentualnym rozpoczęciem procesu. Prokuratura utrzymuje, że były prezydent ponosi odpowiedzialność za tysiące ofiar śmiertelnych w ramach prowadzonej polityki, natomiast obrona kwestionuje istnienie bezpośrednich dowodów łączących jego wypowiedzi i działania z konkretnymi zabójstwami.

22 kwietnia: Indonezja rozważa wprowadzenie opłat za tranzyt przez Cieśninę Malakka. Rząd w Dżakarcie rozważa wprowadzenie opłat dla statków przepływających przez strategicznie kluczową Cieśninę Malakka, co wpisuje się w szerszą strategię władz zmierzającą do wzmocnienia pozycji kraju jako istotnego uczestnika globalnego handlu. Propozycja, przedstawiona przez ministra finansów Purbayę Yudhiego Sadewę, odzwierciedla dążenie do

lepszego wykorzystania położenia geograficznego Indonezji, przez które przebiega jeden z najważniejszych szlaków transportu morskiego na świecie. Ewentualne wprowadzenie opłat wymagałoby jednak ścisłej koordynacji z innymi państwami regionu, przede wszystkim Malezją i Singapurem, co znacząco komplikuje proces decyzyjny. Szczególnie stanowczy sprzeciw wyraził Singapur, podkreślając, że swoboda tranzytu przez Cieśniny Malakka i Singapurską powinna pozostać nienaruszona zgodnie z obowiązującym prawem międzynarodowym. W konsekwencji inicjatywa może napotkać również opór ze strony globalnych interesariuszy branży żeglugowej, dla których dodatkowe opłaty oznaczałyby wzrost kosztów transportu. Na obecnym etapie projekt pozostaje w fazie wstępnych analiz i nie należy spodziewać się jego szybkiej realizacji, co wynika zarówno ze złożoności uwarunkowań politycznych i prawnych, jak i potencjalnych konsekwencji gospodarczych.

22 kwietnia: postępowanie w sprawie impeachmentu wiceprezydent Filipin zostało rozszerzone o analizę finansową.

Filipińscy ustawodawcy rozszerzyli postępowanie impeachmentowe wobec Sary Duterte, koncentrując się na analizie jej oświadczeń majątkowych oraz transakcji finansowych, w szczególności na braku deklaracji środków pieniężnych w latach 2019–2024. Podczas przesłuchań zwrócono uwagę na niespójności w raportach dotyczących aktywów, wskazując, że brak wykazywania płynnych środków finansowych przez dłuższy okres podważa wiarygodność i kompletność składanych oświadczeń majątkowych. Jednocześnie ujawnione dane wskazują na istotny wzrost majątku netto wiceprezydent w analizowanym okresie, co dodatkowo nasila wątpliwości co do transparentności jej finansów. Postępowanie prowadzone przez komisję sprawiedliwości Izby Reprezentantów obejmuje również działania instytucji nadzorczych, w tym organów odpowiedzialnych za przeciwdziałanie praniu pieniędzy, co podkreśla wagę i zakres dochodzenia. Obrońcy Sary Duterte konsekwentnie odrzucają zarzuty, argumentując brak podstaw do impeachmentu oraz kwestionując oskarżenia dotyczące zarówno nadużyć finansowych, jak i innych kontrowersji politycznych.

22 kwietnia: prezydent Korei Południowej złożył wizytę w Wietnamie.

Wizyta prezydenta Korei Południowej Lee Jae Myunga w Hanoi oraz jego spotkanie z wietnamskim przywódcą To Lamem potwierdziły wysoki poziom zaufania politycznego i dynamiczny rozwój relacji dwustronnych, czego wyrazem było podpisanie 12 protokołów ustaleń dotyczących współpracy w kluczowych obszarach związanych z innowacjami technologicznymi, transformacją cyfrową oraz rozwojem energetyki jądrowej. Korea Południowa pozostaje największym inwestorem zagranicznym w Wietnamie oraz jednym z jego głównych partnerów handlowych, a wartość wymiany handlowej przekroczyła 90 mld USD w 2025 r., przy czym strony wyznaczyły ambitny cel osiągnięcia 150 mld USD do 2030 r. Władze wietnamskie wyraźnie sygnalizują chęć dalszego przyciągania kapitału

południowokoreańskiego, zwłaszcza w sektorach o wysokiej wartości dodanej, takich jak półprzewodniki, sztuczna inteligencja, infrastruktura, inteligentne miasta czy odnawialne źródła energii. Podpisane porozumienia obejmują m.in. ramowy plan współpracy w dziedzinie nauki, technologii i innowacji, a także kwestie własności intelektualnej i rozwoju energetyki jądrowej, co wskazuje na pogłębianie współpracy w obszarach strategicznych dla długofalowego rozwoju.

23 kwietnia: Międzynarodowy Trybunał Karny (MTK) podjął decyzję o rozpoczęciu procesu przeciwko byłemu prezydentowi Filipin. MTK poinformował o skierowaniu byłego prezydenta Filipin Rodrigo Duterte na proces, po tym jak izba przedprocesowa potwierdziła wszystkie postawione mu zarzuty. Obejmują one trzy przypadki zbrodni przeciwko ludzkości w postaci zabójstw, odnoszące się do kilkudziesięciu incydentów i licznych ofiar, które miały być rezultatem prowadzonej przez niego kampanii antynarkotkowej. Sędziowie uznali, że istnieją wystarczające podstawy, by przypisać Duterte odpowiedzialność karną jako współsprawcy pośredniemu, a także jako osobie, która mogła wydawać polecenia, inspirować lub wspierać popełnianie tych czynów. W konsekwencji sprawa została przekazana do właściwej izby orzekającej, co otwiera drogę do pełnego procesu sądowego. Decyzja ta stanowi przełomowy moment, gdyż oznacza formalne przejście postępowania do etapu sądowego i potencjalnie pierwszy w historii proces byłego przywódcy państwa z regionu Azji w tej instytucji, podkreślając rosnące znaczenie międzynarodowej odpowiedzialności karnej za naruszenia praw człowieka.

23 kwietnia: Indonezja wycofała się z pomysłu wprowadzenia opłat za przepłynięcie przez Cieśninę Malakka. Indonezja jednoznacznie odrzuciła możliwość wprowadzenia opłat za tranzyt przez Cieśninę Malakka, wskazując, że takie rozwiązanie byłoby sprzeczne z postanowieniami prawa międzynarodowego, w szczególności Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza (UNCLOS), która gwarantuje swobodę żeglugi przez kluczowe szlaki morskie państw archipelagowych. Minister spraw zagranicznych Sugiono podkreślił, że Dżakarta pozostaje zaangażowana w utrzymanie otwartego i neutralnego charakteru tej jednej z najważniejszych arterii handlowych świata, przez którą rocznie przepływa znaczna część globalnego handlu. Stanowisko to pojawiło się w odpowiedzi na wcześniejsze sugestie indonezyjskiego ministra finansów dotyczące potencjalnego wprowadzenia opłat, inspirowane analogicznymi działaniami Iranu w Cieśninie Ormuz. Propozycja spotkała się jednak z krytyką państw regionu, w tym Malezji i Singapuru, które podkreśliły, że wszelkie decyzje dotyczące zarządzania cieśniną wymagają wspólnego uzgodnienia państw nadbrzeżnych i nie mogą być podejmowane jednostronnie. Jednocześnie zaznaczono, że swoboda tranzytu nie jest przywilejem nadawanym przez państwa, lecz fundamentalnym prawem wynikającym z obowiązujących regulacji międzynarodowych.

24 kwietnia: Filipiny wezwały rząd Mjanmy do uwolnienia kolejnych więźniów politycznych. Filipiny, sprawujące przewodnictwo w ASEAN, wezwały do uwalniania więźniów politycznych, w tym byłej przywódczyni Aung San Suu Kyi, uznając niedawną amnestię za krok w kierunku bardziej inkluzywnego dialogu. Władze w Manili podkreśliły jednocześnie swoje zaangażowanie w działania na rzecz pokojowego i trwałego rozwiązania kryzysu politycznego w tym kraju, wskazując na konieczność utrzymania Mjanmy w strukturach regionalnych i wspierania jej stabilizacji.

24 kwietnia: rząd Mjanmy wprowadził stan wojenny w 60 miejscowościach. Nowy rząd, kierowany przez generała Min Aung Hlainga, który po wyborach objął urząd prezydenta, podjął decyzję o wprowadzeniu nadzwyczajnych rozporządzeń rozszerzających bezpośrednią kontrolę wojskową na 60 okręgów administracyjnych w najbardziej niestabilnych regionach kraju. Regulacje te obejmują obszary dotknięte długotrwałym konfliktem zbrojnym, w tym stany Kaczin, Kaja, Karen, Cziny, Szan i Rakhine oraz regiony Sagaing, Magwe i Mandalaj. Wprowadzone na okres 90 dni środki uzasadniono koniecznością zwalczania zbrojnego oporu określanego przez władze jako terroryzm oraz przywrócenia porządku prawnego. Na mocy nowych przepisów pełnia władzy wykonawczej i sędziowskiej w objętych nimi regionach została przekazana dowódcy sił zbrojnych Ye Win Oo, co stanowi istotne wzmocnienie roli wojska w zarządzaniu państwem. Decyzja ta jest pierwszym znaczącym krokiem konsolidacji kontroli nad obszarami ogarniętymi konfliktem od czasu objęcia urzędu przez Min Aung Hlainga po wyborach powszechnie krytykowanych jako niewiarygodne i niespełniające standardów demokratycznych.

24 kwietnia: ponad 40 polityków opozycji w Tajlandii stanie przed sądem w sprawie próby zmiany prawa penalizującego obrazę majestatu monarchii. Sąd Najwyższy Tajlandii zdecydował o postawieniu przed sądem 44 obecnych i byłych parlamentarzystów opozycji w związku z próbą nowelizacji przepisów chroniących monarchię przed krytyką, co stanowi kolejny istotny cios dla ruchu progresywnego w kraju. Postępowanie, które ma rozpocząć się pod koniec czerwca, dotyczy zarzutów naruszenia zasad etycznych i obejmuje członków Partii Ludowej oraz jej poprzedniczki – rozwiązanej formacji Move Forward. W przypadku uznania winy politykom grozi najwyższa sankcja w postaci dożywotniego zakazu pełnienia funkcji publicznych. Sprawa wpisuje się w szerszy kontekst restrykcyjnego prawa o obrazie majestatu, które należy do najbardziej surowych na świecie i było w ostatnich latach szeroko stosowane wobec krytyków władzy. Próba jego reformy, podjęta w 2021 r. w następstwie masowych protestów młodzieżowych, została uznana przez sądy za sprzeczną z konstytucją oraz zagrażającą systemowi politycznemu, co doprowadziło do delegalizacji Move Forward i wykluczenia części jej liderów z życia publicznego.

27 kwietnia: Unia Europejska przedłużyła sankcje na Mjanmę. Unia Europejska podjęła decyzję o przedłużeniu sankcji wobec Mjanmy co najmniej do maja 2027 roku, podtrzymując presję na wojskowe władze kraju ponad pięć lat po zamachu stanu, który obalił demokratycznie wybrany rząd. Restrykcje obejmują zamrożenie aktywów, zakazy podróży oraz embargo na dostawy broni wobec ponad stu osób i kilkudziesięciu podmiotów powiązanych z reżimem, stanowiąc reakcję na utrzymujące się poważne naruszenia praw człowieka i ograniczenia podstawowych wolności obywatelskich.

27 kwietnia: w Indonezji doszło do starć w trakcie protestu. W prowincji Papua doszło do gwałtownych starć między demonstrantami a siłami porządkowymi podczas protestów, w których uczestniczyły setki mieszkańców domagających się wycofania wojska z regionu. Bezpośrednim impulsem do eskalacji napięć była niedawna operacja militarna wymierzona w separatystów, w wyniku której – według doniesień organizacji praw człowieka – zginęło kilkanaście osób, w tym kobiety i dzieci, choć wojsko nie potwierdziło tych doniesień. Wydarzenia te pogłębiły lokalne niezadowolenie w regionie od dekad dotkniętym konfliktem o charakterze separatystycznym, którego korzenie sięgają włączenia Papui do Indonezji pod auspicjami ONZ pod koniec lat 60-tych XX wieku. Protesty skoncentrowane w stolicy prowincji, Jayapurze, zgromadziły około 800 uczestników, którzy domagali się nie tylko demilitaryzacji wszystkich sześciu prowincji Papui, lecz także trwałego zakończenia przemocy. Interwencja policji, obejmująca użycie gazu łzawiącego i armatek wodnych w odpowiedzi na rzucanie kamieniami, doprowadziła do rannych po stronie funkcjonariuszy, jednak nie odnotowano obrażeń wśród protestujących. Po ustaniu starć demonstracje przybrały pokojowy charakter, a lokalni politycy podjęli dialog z uczestnikami.

29 kwietnia: filipińscy parlamentarzyści znaleźli dowody na postawienie wiceprezydent w stan oskarżenia. Komisja sprawiedliwości Izby Reprezentantów Filipin uznała istnienie przesłanek do postawienia w stan oskarżenia wiceprezydent Sary Duterte, co stanowi istotny krok w kierunku wszczęcia formalnej procedury impeachmentu mogącej poważnie zagrozić jej ambicjom prezydenckim. Sprawa trafi teraz pod obrady plenarne parlamentu, gdzie do jej dalszego procedowania konieczne będzie poparcie co najmniej jednej trzeciej deputowanych. W przypadku skierowania jej do Senatu i ewentualnego uznania winy, Duterte grozi usunięciem z urzędu oraz dożywotni zakaz pełnienia funkcji publicznych. Wniosek o impeachment został zainicjowany przez organizacje społeczne i środowiska lewicowe, które zarzucają wiceprezydent nadużycia finansowe, gromadzenie majątku o niewyjaśnionym pochodzeniu oraz kierowanie gróźb pod adresem prezydenta Ferdinanda Marcosa Jr. i jego najbliższego otoczenia. Sama zainteresowana stanowczo odrzuca oskarżenia, określając je jako motywowane politycznie, a jej

pełnomocnik wskazuje na rzekome odstępstwa od konstytucyjnych ram postępowania.

30 kwietnia: apelacja kambodżańskiego opozycjonisty została odrzucona.

Sąd apelacyjny odrzucił odwołanie lidera opozycji Kema Sokhy, utrzymując w mocy wyrok skazujący go na 27 lat pozbawienia wolności za zdradę stanu, który odbywa on w formie aresztu domowego w Phnom Penh. Dodatkowo sąd nałożył na niego pięcioletni zakaz podróży zagranicznych. Polityk, współzałożyciel rozwiązanej Kambodżańskiej Partii Ocalenia Narodowego, od początku konsekwentnie zaprzecza stawianym mu zarzutom, twierdząc, że sprawa ma charakter polityczny. Jego obrońcy wskazywali wcześniej na gotowość do rozwiązania konfliktu na drodze politycznej, jednak decyzja sądu rozwiała nadzieje na pojednanie i złagodzenie napięć wewnętrznych. Sprawa Kema Sokhy wpisuje się w szerszy kontekst dominacji politycznej środowiska związanego z wieloletnim premierem Hun Senem, który po niemal czterech dekadach rządów przekazał władzę swojemu synowi, Hun Manetowi, zachowując jednak istotne wpływy. Organizacje międzynarodowe, w tym eksperci Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz przedstawiciele organizacji praw człowieka, wielokrotnie podkreślali, że proces był przedłużany i prowadzony w sposób budzący poważne wątpliwości co do jego bezstronności, wskazując na systemowe wykorzystywanie prawa do eliminowania przeciwników politycznych.

30 kwietnia: była przywódczyni Mjanmy została przeniesiona do aresztu domowego.

Aung San Suu Kyi, była przywódczyni Mjanmy i laureatka Pokojowej Nagrody Nobla, została przeniesiona z więzienia do aresztu domowego po ponad pięciu latach przetrzymywania przez juntę, która przejęła władzę w wyniku zamachu stanu w lutym 2021 r. Decyzja ta została ogłoszona przez państwowe media jako element szerszej amnestii, w ramach której skrócono pozostałą część jej wieloletniego wyroku, odbywanego dotychczas w izolacji. Jednocześnie opublikowano jej pierwsze od lat zdjęcie, co stanowi symboliczny sygnał częściowego złagodzenia restrykcji wobec jednej z najważniejszych postaci demokratycznej opozycji. Suu Kyi została skazana w wyniku szeregu procesów na łączną karę 33 lat pozbawienia wolności, później zredukowaną do 27 lat, a następnie dodatkowo skróconą w wyniku kolejnych decyzji amnestyjnych. Zarzuty obejmowały m.in. korupcję, naruszenia przepisów wyborczych oraz złamanie tajemnicy państwowej, jednak jej zwolennicy konsekwentnie uznają je za motywowane politycznie i mające na celu wyeliminowanie jej z życia publicznego.

KOMENTARZ

Decyzja o przeniesieniu Aung San Suu Kyi z więzienia do aresztu domowego stanowi wydarzenie o istotnym znaczeniu politycznym i symbolicznym, które należy analizować w kontekście szerszej dynamiki wewnętrznej Mjanmy oraz jej relacji międzynarodowych. Choć formalnie przedstawiona jako akt humanitarny związany z obchodami religijnego święta buddyjskiego, decyzja ta wpisuje się w konsekwentną strategię junty, mającą na celu konsolidację władzy, zarządzanie wizerunkiem międzynarodowym oraz kontrolę nad narracją dotyczącą legitymizacji rządów.

Aung San Suu Kyi, laureatka Pokojowej Nagrody Nobla i wieloletnia liderka Narodowej Ligi na rzecz Demokracji (NLD), pozostaje centralną postacią polityczną Mjanmy, mimo tego, że od zamachu stanu z pierwszego lutego 2021 r. została skutecznie wyeliminowana z życia publicznego. Jej zatrzymanie i skazanie na 33 lat pozbawienia wolności na podstawie zarzutów o wątpliwej wiarygodności (obejmujących m.in. korupcję, podżeganie czy naruszenie przepisów o tajemnicy państwowej) były powszechnie interpretowane jako narzędzie politycznej neutralizacji przeciwnika. Redukcja wyroku oraz zmiana miejsca jego odbywania nie zmieniają zasadniczego faktu, że Suu Kyi pozostaje więźniem politycznym, a jej potencjalny wpływ na bieżącą politykę jest minimalizowany.

W wymiarze wewnętrznym decyzja ta ma charakter instrumentalny. Junta, kierowana przez generała Min Aung Hlainga, stoi w obliczu utrzymującej się niestabilności, obejmującej zarówno zbrojny opór ze strony grup prodemokratycznych, jak i napięcia etniczne. W tym kontekście tego rodzaju gesty „dobrej woli”, takie jak amnestie czy zmiana warunków przetrzymywania więźniów politycznych, pełnią funkcję wentyla bezpieczeństwa, mającego ograniczyć napięcia społeczne oraz zademonstrować pozory normalizacji. Jednocześnie pozwalają one na utrzymanie pełnej kontroli nad kluczowymi postaciami opozycji.

Nie bez znaczenia jest również moment ogłoszenia tej decyzji. Następuje ona bezpośrednio po formalnym objęciu przez Min Aung Hlainga stanowiska prezydenta, co samo w sobie stanowi próbę instytucjonalizacji władzy wojskowej pod płaszczykiem cywilnych struktur państwowych. W tym sensie przeniesienie Suu Kyi do aresztu domowego wpisuje się w szerszą strategię budowania pozorów legalności i normalności ustrojowej. Towarzyszące temu działania – w tym organizacja wyborów o ograniczonej wiarygodności oraz próby poprawy

relacji z ASEAN – wskazują na dążenie do częściowej reintegracji Mjanmy w regionalnym i międzynarodowym systemie politycznym.

Na poziomie międzynarodowym decyzja ta ma wyraźny wymiar komunikacyjny. Junta wysłała sygnały skierowane do społeczności międzynarodowej, sugerujące gotowość do ograniczonych reform i działań o charakterze humanitarnym. Jest to szczególnie istotne w kontekście utrzymujących się sankcji oraz izolacji dyplomatycznej Mjanmy. Próby angażowania zagranicznych podmiotów, w tym w Stanach Zjednoczonych, wskazują na rosnącą świadomość znaczenia percepcji międzynarodowej dla stabilności reżimu.

Jednak skuteczność tej strategii pozostaje ograniczona. Reakcje zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne na przeniesienie Suu Kyi do aresztu domowego są wyraźnie stonowane, co odzwierciedla powszechne przekonanie, że jest to działanie o charakterze czysto wizerunkowym. Wypowiedzi członków rodziny Suu Kyi oraz jej współpracowników podkreślają brak transparentności oraz utrzymujące się obawy dotyczące jej stanu zdrowia, a także warunków przetrzymywania. Brak niezależnej weryfikacji tych informacji dodatkowo podważa wiarygodność oficjalnej narracji władz.

Z perspektywy regionalnej istotne jest również to, jak tego rodzaju działania wpływają na relacje Mjanmy z ASEAN. Organizacja ta, tradycyjnie opierająca się na zasadzie nieingerencji w wewnętrzne sprawy innych państw, znalazła się w trudnej sytuacji wobec kryzysu w Mjanmie. Ograniczone gesty ze strony junty mogą być wykorzystywane jako argument na rzecz stopniowego przywracania pełnego uczestnictwa Mjanmy w strukturach ASEAN, jednak brak rzeczywistych reform politycznych utrudnia osiągnięcie konsensusu w tej sprawie.

II. STOSUNKI BILATERALNE CHIN Z PAŃSTWAMI ASEAN

1 kwietnia: Kambodża deportowała obywatela Chin oskarżonego o pranie brudnych pieniędzy. Kambodża dokonała ekstradycji Li Xionga, byłego przewodniczącego zarządu spółki Huione Pay, do Chin, gdzie jest on oskarżany o udział w międzynarodowej działalności przestępczej związanej z praniem pieniędzy na rzecz zorganizowanych grup przestępczych. Według chińskich źródeł Li miał pełnić kluczową rolę w strukturach syndykatu powiązanego z chińsko-kambodżańskim biznesmenem Chen Zhi, który również został wcześniej przekazany władzom chińskim i pozostaje w areszcie. Sprawa wpisuje się w szersze działania wymierzone w transnarodowe sieci przestępcze zajmujące się oszustwami inwestycyjnymi w Internecie oraz cyberprzestępczością, w tym działalnością przypisywaną podmiotom powiązanym z Koreą Północną. Według ustaleń amerykańskich instytucji finansowych grupa Huione miała wyprać co

najmniej 4 mld USD nielegalnych środków w latach 2021–2025. Równoległe Stany Zjednoczone i Wielka Brytania podjęły działania sankcyjne wobec powiązanej z Chenem grupy Prince, określanej jako rozległe imperium przestępcze o zasięgu międzynarodowym. Przedstawiciele Prince Group zaprzeczają jednak jakimkolwiek związkom Li Xionga i Huione Pay z Chenem, wskazując na brak dowodów i kwestionując zasadność oskarżeń. Niezależnie od tych stanowisk, kambodżańskie władze podkreślają, że ekstradycja stanowi wyraz determinacji w zwalczaniu przestępczości internetowej i sygnalizuje, iż kraj nie zamierza być postrzegany jako bezpieczna przystań dla tego typu działalności.

12 kwietnia: Filipiny uzależniają współpracę z Chinami z zakresu wspólnego wydobycia surowców energetycznych od poszanowania suwerenności kraju. Filipiny podkreśliły, że ewentualne podjęcie współpracy z Chinami w zakresie eksploatacji ropy naftowej i gazu będzie uzależnione wyłącznie od zgodności z konstytucją państwa oraz pełnego poszanowania jego suwerenności. Ministerstwo spraw zagranicznych zaznaczyło, iż wszelkie decyzje dotyczące struktury, zakresu czy finalizacji potencjalnych porozumień – zarówno z Chinami, jak i innymi partnerami zagranicznymi – będą podejmowane w ścisłym oparciu o krajowe ramy prawne, orzecznictwo oraz obowiązujące regulacje, przy jednoczesnym zachowaniu nadrzędnych prerogatyw suwerennych państwa. Stanowisko to pojawia się w kontekście wznowienia pod koniec marca rozmów między Manilą a Pekinem dotyczących spornych obszarów Morza Południowochińskiego. Negocjacje obejmują wstępne rozważania nad współpracą energetyczną oraz kwestie związane z bezpieczeństwem dostaw surowców i nawozów, szczególnie istotne w obliczu destabilizacji na Bliskim Wschodzie. Prezydent Ferdinand Marcos Jr konsekwentnie akcentuje konieczność wzmocnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju oraz zapewnienia stabilnych i przystępnych cenowo dostaw energii, co nadaje rozmowom wymiar strategiczny zarówno w kontekście gospodarczym, jak i geopolitycznym.

14 kwietnia: Filipiny oskarżyły Chiny o stosowanie szkodliwych substancji na Morzu Południowochińskim. Władze Filipin poinformowały o wykryciu cyjanku na chińskich jednostkach operujących na spornym obszarze Morza Południowochińskiego, co – według przeprowadzonych badań laboratoryjnych – potwierdzono na podstawie próbek zabezpieczonych podczas działań marynarki wojennej w ubiegłym roku. Przedstawiciele służb bezpieczeństwa ocenili, że użycie tej wysoce toksycznej substancji mogło prowadzić do poważnych szkód w środowisku morskim, w tym do degradacji rafy koralowej oraz eliminacji lokalnych zasobów rybnych. Strona filipińska określiła potencjalne użycie cyjanku jako działanie o charakterze sabotażu, wskazując na jego destrukcyjny wpływ zarówno na ekosystem, jak i stabilność infrastruktury morskiej.

Jednocześnie Chiny stanowczo odrzuciły te zarzuty, uznając je za niewiarygodne i motywowane politycznie, oskarżając Filipiny o nielegalne działania wobec chińskich rybaków.

15 kwietnia: Chiny zintensyfikowały działania na rzecz blokady płycizny Scarborough. Najnowsze doniesienia wskazują na wyraźną eskalację napięć w rejonie Morza Południowochińskiego, szczególnie wokół spornego obszaru płycizny Scarborough, gdzie Chiny intensyfikują działania mające na celu umocnienie faktycznej kontroli nad akwenem. Analiza zdjęć satelitarnych ujawnia obecność chińskich jednostek rybackich, okrętów straży przybrzeżnej oraz instalację pływającej bariery przy wejściu do laguny, co w praktyce ogranicza dostęp filipińskim rybakom do tradycyjnych łowisk. Działania te wpisują się w szerszą strategię Pekinu, który od 2012 r. utrzymuje kontrolę nad tym obszarem, mimo że znajduje się on w wyłącznej strefie ekonomicznej Filipin. Manila odpowiada zwiększoną obecnością własnych jednostek straży przybrzeżnej, starając się wspierać lokalnych rybaków oraz podtrzymać swoje roszczenia terytorialne. Jednocześnie dochodzi do licznych incydentów na morzu, a chińskie patrole – w tym jednostki powiązane z tzw. milicją morską – są oskarżane o działania blokujące i zastraszające. Choć według dostępnych informacji część barier została usunięta, obecność licznych chińskich jednostek wskazuje na utrzymującą się presję operacyjną.

15 kwietnia: prezydent i Sekretarz Generalny Komunistycznej Partii Wietnamu (KPW) złożył wizytę w Chinach. W ramach swojej pierwszej podróży zagranicznej po objęciu urzędu prezydenta To Lam spotkał się z przewodniczącym Xi Jinpingiem w Chinach. Liderzy obu państw zobowiązali się do zacieśnienia współpracy bilateralnej ze szczególnym naciskiem na rozwój współpracy infrastrukturalnej oraz pogłębienie kooperacji w sektorach zaawansowanych technologii, takich jak sztuczna inteligencja i przemysł półprzewodników. Strona chińska podkreśliła znaczenie wspólnej obrony systemu socjalistycznego oraz wiodącej roli partii komunistycznych jako kluczowego interesu strategicznego obu krajów, akcentując potrzebę konsekwentnego podążania obranym kursem reform. Spotkanie zostało zwieńczone podpisaniem szerokiego pakietu dokumentów. Porozumienia obejmują liczne obszary, w tym bezpieczeństwo w ramach Globalnej Inicjatywy Bezpieczeństwa, współpracę między Hanoi a Pekinem na lata 2026–2030, a także utworzenie bezpośredniej linii komunikacyjnej na szczeblu ministerstw bezpieczeństwa publicznego. Istotnym elementem jest również zacieśnienie współpracy między partiami komunistycznymi obu krajów oraz instytucjami rządowymi odpowiedzialnymi za sprawy zagraniczne, organizacyjne i administracyjne. Podpisane dokumenty rozszerzają współpracę na kolejne sektory, takie jak edukacja, szkolenia zawodowe, technologie informacyjne, transformacja cyfrowa, infrastruktura kolejowa oraz rozwiązywanie sporów

cywilnych i handlowych w regionach przygranicznych. Szczególną uwagę poświęcono także rozwojowi projektów infrastrukturalnych, w tym przygotowaniom do budowy linii kolejowej łączącej Lao Cai, Hanoi i Hai Phong, a także współpracy celnej i tworzeniu transgranicznych stref gospodarczych oraz łańcuchów dostaw.

22 kwietnia: w Kambodży odbyło się pierwsze spotkanie z przedstawicielami Chin w ramach strategicznego mechanizmu dialogu w formule 2+2. Pierwsze spotkanie w formule „2+2”, obejmujące ministrów spraw zagranicznych i obrony obu państw, zostało przedstawione jako istotny krok w kierunku pogłębienia współpracy politycznej i bezpieczeństwa. Inicjatywa została wcześniej zaproponowana przez przewodniczącego Xi Jinpinga i wpisuje się w szerszą strategię Pekinu zmierzającą do wzmacniania wpływów w regionie poprzez instytucjonalizację dialogu strategicznego oraz rozwijanie kompleksowych partnerstw. Podczas swojej wizyty chiński minister spraw zagranicznych Wang Yi wezwał rząd Kambodży do zdecydowanego i całkowitego wyeliminowania ośrodków oszustw internetowych, które stanowią istotny problem o wymiarze międzynarodowym i generują wielomiliardowe nielegalne dochody. Z kolei w rozmowie z premierem Hun Manetem zadeklarował gotowość Pekinu do wspierania dialogu między Kambodżą a Tajlandią, którego celem jest normalizacja stosunków po krwawych starciach granicznych w 2025 r.

24 kwietnia: minister spraw zagranicznych Chin złożył wizytę w Tajlandii. Podczas swojego pobytu w Bangkoku Wang Yi spotkał się z premierem Tajlandii Anutinem Charnvirakulem, z którym uzgodnił intensyfikację działań w obszarze zwalczania przestępczości transnarodowej, w tym oszustw internetowych, a także rozwijanie współpracy w innych kluczowych dziedzinach. Spotkanie miało również wymiar polityczny – tajski premier wyraził uznanie dla stałego wsparcia ze strony Chin, natomiast Wang Yi pogratulował mu utrzymania stanowiska po wyborach i podkreślił perspektywy dalszego zacieśniania relacji bilateralnych. Rozmowy w Bangkoku poprzedziły konsultacje chińskiego ministra z jego tajskim odpowiednikiem, a sama wizyta stanowi element szerszej podróży dyplomatycznej obejmującej wcześniej Kambodżę oraz planowaną wizytę w Mjanmie. Relacje chińsko-tajskie mają silne podstawy gospodarcze – Chiny pozostają największym partnerem handlowym Tajlandii, a w ostatnich latach widoczny jest wzrost chińskich inwestycji, szczególnie w kontekście relokacji produkcji do Azji Południowo-Wschodniej w celu ograniczenia skutków napięć handlowych ze Stanami Zjednoczonymi.

25 kwietnia: Chiny przeprowadziły z Wietnamem wspólny patrol w Zatoce Tonkińskiej. Chińska i wietnamska straż przybrzeżna przeprowadziły pierwszy w 2026 r. wspólny patrol na wodach Zatoki Tonkińskiej, kontynuując wieloletnią

współpracę w zakresie bezpieczeństwa morskiego i egzekwowania prawa. Była to już trzydziesta tego typu operacja od 2006 r. Działania prowadzone były zgodnie z ustalonym planem i obejmowały patrolowanie obszaru wzdłuż granicy morskiej, kontrolę jednostek rybackich oraz działania edukacyjne skierowane do rybaków. Istotnym elementem współpracy była również wymiana doświadczeń między służbami oraz koordynacja działań w zakresie egzekwowania przepisów, co przyczyniło się do osiągnięcia zakładanych rezultatów operacyjnych. Wspólne patrole postrzegane są jako praktyczny instrument realizacji ustaleń politycznych na najwyższym szczeblu oraz jako model współpracy w regionie Morza Południowochińskiego.

26 kwietnia: Chiny zadeklarowały swoje wsparcie dla suwerenności i bezpieczeństwa Mjanmy. Minister spraw zagranicznych Wang Yi spotkał się z prezydentem Mjanmy Min Aung Hlaingiem, którego zapowiadł o pełnym poparciu ze strony Chin. W wymiarze politycznym Chiny popierają model rozwoju Mjanmy dostosowany do jej „uwarunkowań narodowych”, co w praktyce oznacza akceptację autorytarnego systemu władzy. Jednocześnie podkreślono znaczenie bieżącego roku jako początku nowej kadencji rządu, co ma stworzyć okazję do pogłębienia dwustronnej współpracy. Istotnym elementem współpracy bilateralnej jest również deklaracja wspólnej walki z przestępczością transnarodową, w szczególności z oszustwami internetowymi i hazardem internetowym. Mjanma stała się w ostatnich latach jednym z głównych centrów działalności grup cyberprzestępczych, które generują ogromne straty finansowe na skalę globalną.

26 kwietnia: Chiny przeprowadziły ćwiczenia wojskowe w pobliżu Filipin w odpowiedzi na manewry Balikatan. Chińskie siły zbrojne przeprowadziły ćwiczenia morskie z użyciem ostrej amunicji w pobliżu wyspy Luzon, które zostały odebrane jako reakcję na rosnącą współpracę wojskową Filipin z sojusznikami, przede wszystkim ze Stanami Zjednoczonymi oraz Japonią. Manewry miały na celu demonstrację zdolności do projekcji siły w rejonie Morza Południowochińskiego. Działania Chin mają charakter sygnalizacyjny i wpisują się w szerszą rywalizację strategiczną, obejmującą zarówno wymiar militarny, jak i informacyjny. Manila z kolei utrzymuje aktywną postawę obronną, traktując ćwiczenia Balikatan jako element odstraszania. W tle tej dynamiki pozostaje krytyka Pekinu wobec Filipin, oskarżanych o jednoczesne pogłębianie relacji gospodarczych z Chinami i zacieśnianie współpracy bezpieczeństwa z USA, co chińskie media określają jako podejście oportunistyczne.

27 kwietnia: Chiny skrytykowały Japonię i Unię Europejską za uwagi dotyczące Morza Południowochińskiego na forum Rady Bezpieczeństwa ONZ. Podczas posiedzenia Rady Bezpieczeństwa ONZ poświęconego bezpieczeństwu morskemu doszło do wyraźnego zaostżenia retoryki między

Chinami a Japonią oraz przedstawicielami Unii Europejskiej w kontekście sytuacji na Morzu Południowochińskim i Wschodniochińskim. Przedstawiciele Japonii oraz UE wyrazili poważne zaniepokojenie rosnącymi napięciami na tych akwenach, podkreślając znaczenie utrzymania swobody żeglugi i przelotów oraz sprzeciw wobec jednostronnych prób zmiany *status quo* siłą, które mogłyby zagrozić kluczowym szlakom handlowym, a także zasadom międzynarodowego ładu opartego na regułach. Chiny stanowczo odrzuciły te uwagi, uznając je za bezpodstawne i nieodpowiedzialne, a także utrzymując, że sytuacja w regionie pozostaje zasadniczo stabilna, a sporne akweny należą do najbardziej otwartych szlaków żeglugowych na świecie. Jednocześnie Pekin oskarżył Japonię o działania prowokacyjne, w tym demonstracyjne operacje morskie w Cieśninie Tajwańskiej, które – zdaniem chińskich władz – mogą wzmacniać tendencje separatystyczne na Tajwanie oraz pogarszać relacje dwustronne. W szerszym ujęciu Chiny zarzuciły Japonii odchodzenie od dotychczasowej defensywnej doktryny bezpieczeństwa i stopniowe przyjmowanie bardziej ofensywnej postawy militarnej, wskazując na zwiększone wydatki obronne, rozwój zdolności uderzeniowych oraz liberalizację zasad eksportu uzbrojenia. Jednocześnie kontekst sporów wpisuje się w szerszą dynamikę rosnącej rywalizacji strategicznej w regionie Azji i Pacyfiku, gdzie działania modernizacyjne i militarne Pekinu, w tym rozbudowa sił zbrojnych i aktywność wokół Tajwanu oraz na obszarach spornych, budzą coraz większe obawy społeczności międzynarodowej.

KOMENTARZ

Czterodniowa wizyta Sekretarza Generalnego Komunistycznej Partii Wietnamu (KPW) i jednocześnie prezydenta To Lama w Chinach wyznaczyła nowy rozdział w bilateralnych relacjach obu państw. Była to pierwsza podróż zagraniczna lidera po jego wyborze na urząd prezydenta, co samemu wyborowi celu wizyty nadało wyrazisty charakter symboliczny.

Tydzień przed wizytą Zgromadzenie Narodowe Wietnamu mianowało To Lama na stanowisko prezydenta na pięcioletnią kadencję. Połączenie funkcji Sekretarza Generalnego KPW z urzędem głowy państwa w jednym ręku stanowi istotne zerwanie z dotychczasową doktryną kolektywnego przywództwa, wedle której cztery kluczowe stanowiska — zwane „czterema filarami” — były obsadzone przez odrębne osoby. Nowa architektura władzy zbliża wietnamski model ustrojowy do tego, który funkcjonuje w Chinach, gdzie Xi Jinping skupia

w swych rękach zarówno kierownictwo partii, jak i władzę państwową. Geopolityczną wymowę tej konwergencji trudno przecenić.

Podczas spotkania Xi Jinping zaapelował do obu stron o wspólne przeciwstawienie się jednostronności i protekcjonizmowi w handlu międzynarodowym. Tego rodzaju narrację należy odczytywać jako bezpośrednią odpowiedź na politykę celną administracji Donalda Trumpa. Wspólna deklaracja końcowa podkreśliła strategiczne znaczenie dwustronnych relacji i zapowiedziała zacieśnienie współpracy w obszarach sztucznej inteligencji, półprzewodników oraz bezpieczeństwa publicznego. Oba kraje, dzieląc wspólny system polityczny, widzą w sobie naturalnych partnerów wobec rosnącej nieprzewidywalności polityki zachodniej. To Lam określił relację z Chinami mianem „obiektywnej konieczności, strategicznego wyboru i priorytetu pierwszego rzędu”.

Nieprzypadkowo To Lam rozpoczął wizytę od przejazdu chińskim pociągiem dużej prędkości z Pekinu do Xiong’an, a zakończył ją ponad 2400 km trasą z Pekinu do Nanning — stolicy prowincji Guangxi graniczącej z Wietnamem. Wietnam przygotowuje własną sieć szybkich kolei. Flagowy projekt to linia o długości 1541 km łącząca Hanoi z Ho Chi Minh City — inwestycja wyceniana na 67 mld USD, zatwierdzona przez Zgromadzenie Narodowe w listopadzie 2024 r., z harmonogramem realizacji do 2035 r. Do tego dochodzą: 391 km połączenie z granicą chińską przez Hanoi do Hajfongu oraz prywatna inicjatywa koncernu Vingroup — linia Hanoi–Hajfong–Zatoka Ha Long, której inauguracja budowy odbyła się w kwietniu.

Wymowę symboliczną tych podróży kolejowych odnotowali komentatorzy. Niektórzy przywołali analogię do słynnej wizyty Deng Xiaopinga w Japonii w 1978 r., kiedy przejazd tamtejszym shinkansen stał się impulsem do modernizacyjnego przyspieszenia Chin. To Lam wprost pochwalił chińskie rozwiązania technologiczne, wzywając przedsiębiorstwa z Chin do transferu technologii i udziału w budowie wietnamskiej infrastruktury kolejowej. Jednym z efektów wizyty jest memorandum o współpracy w szkoleniu kadr w tym obszarze.

Mimo generalnie pozytywnej narracji podczas wizyty, deklaracja końcowa musiała zmierzyć się z rzeczywistością: Wietnam i Chiny pozostają stronami nierozstrzygniętego sporu terytorialnego na Morzu Południowochińskim. W dokumencie znalazły się odwołania do Dokumentu lepszego zarządzania i aktywnego rozstrzygania nieporozumień na morzu, zachowując przy tym ostrożność i równowagę między partnerstwem a rozbieżnością interesów. Retoryka bliskości ideologicznej oraz pragmatyka geopolityczna splatają się w stosunkach chińsko-wietnamskich w sposób, który nie pozwala sprowadzać ich ani do pełnego sojuszu, ani do otwartej rywalizacji.

Wizyta To Lama w Pekinie z pewnością pokazała, że konsolidacja władzy w Wietnamie idzie w parze z pogłębieniem relacji z Chinami. Ponadto infrastruktura kolejowa staje się nową osią chińsko-wietnamskiej współpracy gospodarczej, a jednocześnie instrumentem *soft-power* Pekinu. Oprócz tego zaostrenie kursu Waszyngtonu wobec globalnego handlu paradoksalnie wzmacnia skłonność Hanoi do wzmocnienia więzi z Chinami, nawet wbrew historycznie zakorzenionej ostrożności.

III. RYWALIZACJA CHINY-USA W ASEAN

2 kwietnia: Indonezja zwiększa nacisk na platformy społecznościowe w sprawie egzekwowania regulacji dotyczących wieku użytkowników.

Indonezyjskie władze nasiliły działania egzekucyjne wobec globalnych platform cyfrowych, kierując do firm Google oraz Meta drugą rundę wezwań w związku z domniemanym naruszeniem niedawno wprowadzonego zakazu korzystania z mediów społecznościowych przez osoby poniżej 16. roku życia. Regulacje, które weszły w życie 28 marca, mają na celu ograniczenie zagrożeń takich jak pornografia internetowa, cyberprzemoc oraz uzależnienie od Internetu, stanowiących istotne wyzwanie społeczne w kraju o dużej liczbie młodych użytkowników. Ministerstwo komunikacji i cyfryzacji podkreśliło, że zarówno Google, obejmujący platformę YouTube, jak i Meta, zarządzająca serwisami Facebook, Instagram oraz Threads, nie zastosowały się do wcześniejszego wezwania i wnioskowały o odroczenie wdrożenia nowych przepisów. Zgodnie z obowiązującą procedurą możliwe jest wystosowanie maksymalnie trzech wezwań przed nałożeniem sankcji, które mogą obejmować środki administracyjne lub dalsze działania egzekucyjne.

12 kwietnia: Filipiny zwróciły się do amerykańskiej firmy Meta w sprawie wsparcia w walce z dezinformacją w mediach społecznościowych.

Rząd Filipin zwrócił się do spółki Meta Platforms o pilne wdrożenie skutecznych mechanizmów ograniczających rozpowszechnianie treści dezinformacyjnych oraz materiałów wywołujących panikę w przestrzeni cyfrowej, sygnalizując możliwość podjęcia działań prawnych w przypadku braku szybkiej i adekwatnej reakcji. W oficjalnym komunikacie wskazano na zidentyfikowane kategorie szkodliwych treści, obejmujące między innymi sfabrykowane dokumenty dotyczące prezydenta Ferdinanda Marcosa Jr. oraz wysokich urzędników państwowych, sugerujące ich chorobę, niezdolność do sprawowania funkcji lub śmierć, a także wprowadzające w błąd komunikaty odnoszące się do bezpieczeństwa energetycznego, operacji wojskowych oraz funkcjonowania instytucji finansowych i systemów płatniczych. W wystosowanym do kierownictwa spółki piśmie władze wyznaczyły siedmiodniowy termin na

przedstawienie szczegółowego planu działań zaradczych. Podkreślono przy tym, że rozpowszechnianie dezinformacji stanowi naruszenie przepisów kodeksu karnego oraz regulacji dotyczących cyberprzestępczości, a także generuje istotne ryzyka dla porządku publicznego, stabilności gospodarczej oraz bezpieczeństwa narodowego.

13 kwietnia: Indonezja i Stany Zjednoczone rozpoczęły rozmowy na temat dostępu amerykańskich samolotów wojskowych do indonezyjskiej przestrzeni powietrznej. Przedstawiciele obu państw zainicjowali negocjacje dotyczące potencjalnego umożliwienia amerykańskim samolotom wojskowym dostępu do indonezyjskiej przestrzeni powietrznej, jednak na obecnym etapie nie osiągnięto żadnego wiążącego porozumienia. Doniesienia medialne sugerujące akceptację projektu przez prezydenta Prabowo Subianto zostały zdementowane przez indonezyjskie Ministerstwo Obrony, które podkreśliło, że analizowany jest jedynie niewiążący projekt listu intencyjnego, pozostający w fazie konsultacji wewnętrznych. Strona indonezyjska wyraźnie zaznaczyła, że pełna kontrola nad przestrzenią powietrzną pozostaje w gestii państwa, a ewentualne przyszłe ustalenia z partnerami zagranicznymi będą musiały respektować suwerenność kraju oraz obowiązujące przepisy prawa krajowego. Rozmowy wpisują się w szerszy kontekst dialogu obronnego między państwami.

13 kwietnia: Filipiny przeprowadziły z Australią i Stanami Zjednoczonymi ćwiczenia w ramach tzw. kooperacyjnych aktywności morskich (Maritime Cooperative Activity, MCA). Ćwiczenia koncentrowały się na kluczowych kompetencjach morskich, w tym na ćwiczeniach komunikacyjnych, budowaniu świadomości sytuacyjnej w domenie morskiej oraz wsparciu logistycznym, obejmującym transport i wyładunek sprzętu. W manewrach uczestniczyły jednostki marynarki wojennej, sił powietrznych oraz straży przybrzeżnej ze Stanów Zjednoczonych, Australii i Filipin, co podkreśla rosnący poziom integracji operacyjnej oraz zdolności do prowadzenia złożonych działań wielodomenowych. Przedstawiciele marynarki wojennej Stanów Zjednoczonych podkreślili, że tego typu przedsięwzięcia wzmacniają więzi sojusznicze, podnoszą gotowość bojową oraz potwierdzają wspólne zaangażowanie na rzecz utrzymania bezpieczeństwa i stabilności w regionie Indo-Pacyfiku, w tym przeciwdziałania potencjalnej agresji.

13 kwietnia: Indonezja i Stany Zjednoczone podniosły rangę współpracy z zakresu bezpieczeństwa. Podczas wizyty indonezyjskiego ministra obrony w Waszyngtonie podjęto decyzję o podniesienia rangi współpracy obronnej do głównego partnerstwa w zakresie współpracy obronnej (Major Defense Cooperation Partnership). Nowe ramy współpracy mają służyć pogłębieniu koordynacji operacyjnej, wspieraniu modernizacji sił zbrojnych oraz zwiększeniu poziomu wspólnych szkoleń i interoperacyjności wojskowej. Obie strony

zadeklarowały również wolę rozszerzenia zakresu oraz złożoności ćwiczeń dwustronnych i wielostronnych, w tym manewrów „Super Garuda Shield”, których celem jest wzmacnianie zdolności kolektywnych oraz realizacja koncepcji bezpieczeństwa opartego na sile i odstraszeniu.

14 kwietnia: Filipiny oczekują zgody Stanów Zjednoczonych na zwiększenie importu rosyjskiej ropy naftowej. Filipiny podjęły działania dyplomatyczne mające na celu uzyskanie zgody Stanów Zjednoczonych na zwiększenie importu rosyjskiej ropy naftowej, w obliczu narastającego kryzysu energetycznego wywołanego blokadą Cieśniny Ormuz oraz zakłóceniami w globalnych łańcuchach dostaw. Kraj, silnie uzależniony od importu surowców energetycznych, odnotował znaczące ograniczenia w dostawach – od początku konfliktu amerykańsko-izraelskiego z Iranem anulowano transporty o łącznym wolumenie przekraczającym cztery miliony baryłek, podczas gdy jedyna krajowa rafineria zdołała zabezpieczyć jedynie około 2,5 mln baryłek w marcu. W odpowiedzi na pogarszającą się sytuację władze w Manili wystąpiły o przedłużenie okresu złagodzenia sankcji wobec rosyjskiej ropy, które wcześniej umożliwiały zakup surowca znajdującego się już w tranzycie, w celu stabilizacji rynku. Choć decyzja Waszyngtonu w tej sprawie nie została jeszcze ogłoszona, filipińskie władze wyrażają umiarkowany optymizm, jednocześnie przygotowując alternatywne scenariusze dywersyfikacji dostaw. Rozważane są zakupy z takich kierunków jak Kolumbia, Stany Zjednoczone, Kanada, a także bliższych geograficznie partnerów, w tym Brunei i Indie. Sytuacja ta uwidacznia strukturalną podatność Filipin na wstrząsy zewnętrzne, zważywszy, że około 30% importowanej ropy musi przechodzić przez cieśninę Ormuz, a pozostała część pochodzi z azjatyckich rafinerii zależnych od dostaw z Bliskiego Wschodu. Niedobory surowca doprowadziły już do istotnych wzrostów cen paliw, w tym podwojenia cen oleju napędowego. Według władz kraj dysponuje obecnie zapasami wystarczającymi na około 50 dni, przy czym problem niedoborów postrzegany jest jako długotrwałe wyzwanie wymagające strategicznej dywersyfikacji źródeł energii oraz zwiększenia odporności systemu zaopatrzenia.

16 kwietnia: Filipiny przystąpiły do amerykańskiej inicjatywy Pax Silica jako drugie państwo z Azji Południowo-Wschodniej. Filipiny przystąpiły do inicjatywy Pax Silica, strategicznego porozumienia skupiającego czternaście państw, którego celem jest budowa bezpiecznych i odpornych łańcuchów dostaw dla półprzewodników oraz technologii związanych ze sztuczną inteligencją. Decyzja ta wpisuje się w szersze działania zmierzające do wzmocnienia bezpieczeństwa technologicznego i gospodarczego w obliczu rosnącej rywalizacji globalnej w sektorze zaawansowanych technologii. W ramach współpracy zainicjowano również projekt utworzenia rozległej strefy przemysłowej o powierzchni około 4 tys. akrów w Korytarzu Gospodarczym

Luzonu, która ma pełnić funkcję pierwszego ośrodka przemysłowego zaprojektowanego z myślą o zastosowaniach sztucznej inteligencji. Planowana strefa ma stanowić platformę przyspieszającą inwestycje oraz rozwój produkcji w oparciu o potrzeby rynku, jednocześnie wykorzystując atuty Filipin, takie jak strategiczne położenie w regionie Indo-Pacyfiku, młoda i wykwalifikowana siła robocza oraz pogłębiająca się współpraca ze Stanami Zjednoczonymi. Inicjatywa Pax Silica jest postrzegana jako model partnerstwa o dodatnim bilansie korzyści, mający na celu zwiększenie odporności łańcuchów dostaw oraz rozwój technologii przyszłości w oparciu o współpracę państw o zbieżnych interesach. Przystąpienie Filipin do tego formatu oznacza ich włączenie do grona państw aktywnie kształtujących architekturę globalnych łańcuchów wartości w sektorze półprzewodników i sztucznej inteligencji, obok takich krajów jak Australia, Finlandia, Indie, Izrael, Japonia, Katar, Korea Południowa, Singapur, Szwecja, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Wielka Brytania i Stany Zjednoczone.

20 kwietnia: Filipiny przeprowadziły manewry wojskowe Balikatan ze Stanami Zjednoczonymi oraz państwami sojuszniczymi. W tegorocznej edycji ćwiczeń wojskowych wzięło udział ponad 17 tys. żołnierzy z Filipin i USA, ale również państw partnerskich, takich jak Australia, Japonia, Nowa Zelandia, Francja i Kanada. Po raz pierwszy japońskie siły zbrojne wzięły aktywny udział w działaniach operacyjnych, obejmujących ćwiczenia z użyciem ostrej amunicji w północnej części wyspy Luzon, w pobliżu Cieśniny Tajwańskiej, a także działania na Morzu Południowochińskim. Według strony amerykańskiej trwające działania zbrojne na Bliskim Wschodzie nie wpłynęły na skalę zaangażowania w manewrach Balikatan.

24 kwietnia: Stany Zjednoczone nałożyły sankcje na senatora z Kambodży. Amerykański rząd nałożył sankcje na senatora Koka Ana oraz osoby i podmioty z nim powiązane, zarzucając im udział w szeroko zakrojonych oszustwach internetowych wymierzonych w obywateli USA. Według Departamentu Skarbu USA działalność ta miała być prowadzona z wykorzystaniem kasyn oraz kompleksów biurowych przekształconych w ośrodki przestępcze, gdzie dochodziło do prania brudnych pieniędzy i organizowania oszustw, , często z użyciem ofiar handlu ludźmi zmuszanych do przestępczej działalności pod groźbą przemocy. Łącznie sankcjami objęto 28 osób i podmiotów, w tym kontrolowaną przez Koka Ana grupę biznesową Crown Resorts, zarządzającą kasynami i nieruchomościami w kambodżańskich miastach. W osobnym komunikacie Departament Sprawiedliwości USA postawił zarzuty dwóm osobom odpowiedzialnym za prowadzenie kompleksu oszustw inwestycyjnych opartych na kryptowalutach w Mjanmie oraz próbę rozszerzenia podobnej działalności na terytorium Kambodży. Jednocześnie ogłoszono nagrody za informacje umożliwiające przejęcie lub odzyskanie środków powiązanych z centrami oszustw „Tai Chang” w Mjanmie. Zarówno Kambodża, jak i Mjanma pozostają w

ostatnich latach kluczowymi ośrodkami międzynarodowych operacji cyberprzestępczych, które początkowo koncentrowały się na ofiarach chińskojęzycznych, lecz z czasem przybrały globalny zasięg, generując straty sięgające dziesiątek miliardów dolarów rocznie.

26 kwietnia: dwóch obywateli USA zginęło w wyniku operacji wojskowej na Filipinach. W trakcie operacji wojskowej przeprowadzonej na wyspie Negros, wymierzonej w domniemane struktury komunistycznej partyzantki, zginęło łącznie 19 osób, w tym dwóch obywateli Stanów Zjednoczonych. Jak poinformowała rządowa grupa zadaniowa ds. zakończenia lokalnego konfliktu zbrojnego, ofiary zostały zidentyfikowane jako członkowie Nowej Armii Ludowej (NPA), organizacji prowadzącej od blisko sześciu dekad zbrojną działalność rebeliancką przeciwko rządowi w Manili. Amerykanie, Lyle Prijoles i Kai Dana-Rene Sorem, przebywali w prowincji Negros Occidental od około miesiąca. Ich obecność wśród zabitych wywołała dodatkowe napięcia oraz reakcję międzynarodową, choć ambasada USA nie odniosła się bezpośrednio do sprawy. Operacja doprowadziła również do masowej ewakuacji ponad 300 mieszkańców regionu Toboso, gdzie doszło do intensywnej wymiany ognia, w wyniku której ranny został jeden żołnierz. Przebieg działań wojskowych spotkał się z wezwaniami do przeprowadzenia niezależnego śledztwa. Kongresmenka Leila de Lima wskazała na konieczność zbadania okoliczności śmierci osób cywilnych, w tym młodego studenta i dziennikarza społecznego. Organizacje praw człowieka, w tym lokalna grupa Karapatan, podały w wątpliwość proporcjonalności użycia siły i skali ofiar, sugerując potrzebę szczegółowej kontroli operacji filipińskich sił zbrojnych.

KOMENTARZ

Przystąpienie Filipin do inicjatywy Pax Silica stanowi istotny sygnał pogłębiającej się rekonfiguracji globalnych łańcuchów dostaw oraz rosnącej rywalizacji geostrategicznej między Stanami Zjednoczonymi a Chinami. Analizowany przypadek wpisuje się w szerszy trend „geopolityki surowcowej”, w której dostęp do minerałów krytycznych staje się kluczowym determinantem przewagi technologicznej i bezpieczeństwa narodowego.

Pax Silica, zainicjowana w grudniu 2025 r. przez Departament Stanu USA, stanowi próbę instytucjonalizacji alternatywnego wobec Chin systemu produkcji i przetwarzania surowców niezbędnych dla zaawansowanych technologii.

Minerały krytyczne, takie jak gal, miedź, nikiel czy kobalt, są fundamentem współczesnej gospodarki cyfrowej, ponieważ umożliwiają produkcję półprzewodników, baterii oraz komponentów elektronicznych. W tym kontekście dominująca pozycja Chin w globalnych łańcuchach dostaw, która obejmuje zarówno wydobycie, jak i rafinację, jest postrzegana przez Waszyngton jako strategiczne zagrożenie. Dane wskazujące na niemal monopolistyczną kontrolę Chin nad produkcją galu oraz znaczący udział w przetwarzaniu miedzi potwierdzają skalę tej zależności.

Włączenie Filipin do Pax Silica należy analizować jako element szerszej strategii dywersyfikacji źródeł surowców oraz relokacji zdolności produkcyjnych. Archipelag ten dysponuje znaczącymi zasobami niklu, miedzi, chromitu i kobaltu, co czyni go atrakcyjnym partnerem dla Stanów Zjednoczonych. Planowane utworzenie hubu przemysłowego o powierzchni 4 tys. akrów na wyspie Luzon ma pełnić funkcję platformy produkcyjnej dla „sojuszniczego przemysłu”, choć brak precyzyjnych informacji dotyczących jego operacyjnego funkcjonowania utrudnia jednoznaczną ocenę projektu.

Istotnym aspektem tej inicjatywy jest jej wymiar normatywno-instytucjonalny. Doniesienia o potencjalnym nadaniu hubowi immunitetu dyplomatycznego oraz funkcjonowaniu w oparciu o amerykańskie prawo zwyczajowe stanowią precedens w skali globalnej. Tego rodzaju rozwiązania mogą rodzić poważne kontrowersje zarówno w kontekście suwerenności państwowej Filipin, jak i ich systemu prawnego. Wprowadzenie eksterytorialnych regulacji dla zagranicznych podmiotów gospodarczych może być postrzegane jako ograniczenie kontroli państwa nad strategicznymi sektorami gospodarki, co w dłuższej perspektywie może generować napięcia polityczne i społeczne.

Kluczowym zagadnieniem pozostaje asymetria potencjalnych korzyści dla uczestników Pax Silica. Z perspektywy Stanów Zjednoczonych cele są relatywnie jasno określone: zapewnienie stabilnego dostępu do minerałów krytycznych oraz redukcja zależności od Chin w newralgicznych sektorach technologicznych. Natomiast w przypadku Filipin katalog korzyści jest mniej przejrzysty. O ile napływ inwestycji zagranicznych oraz tworzenie miejsc pracy mogą stanowić istotny impuls rozwojowy, to kluczowe znaczenie mają bardziej zaawansowane formy współpracy, takie jak transfer technologii, rozwój lokalnych kompetencji badawczo-rozwojowych czy podnoszenie kwalifikacji siły roboczej.

Brak jasnych deklaracji w tych obszarach rodzi pytania o długofalowy charakter partnerstwa. Istnieje ryzyko, że państwa takie jak Filipiny zostaną sprowadzone do roli dostawców surowców i taniej siły roboczej, bez realnej możliwości awansu w globalnych łańcuchach wartości. Taki scenariusz przypominałby klasyczne modele zależności gospodarczej, które w przeszłości ograniczały

zdolność państw rozwijających się do budowania własnych, innowacyjnych sektorów przemysłowych.

Analizując Pax Silica w szerszym kontekście regionalnym, nie sposób pominąć rosnącej aktywności Chin w Azji Południowo-Wschodniej. Pekin konsekwentnie inwestuje w infrastrukturę przemysłową, w tym huty niklu czy fabryki paneli słonecznych, integrując gospodarki regionu z własnymi łańcuchami dostaw opartymi na chińskim kapitale i technologii. Państwa takie jak Indonezja, Wietnam czy Tajlandia już w znacznym stopniu korzystają z tej współpracy, co zwiększa ich powiązania z chińskim modelem rozwoju gospodarczego.

Na tym tle Pax Silica jawi się jako spóźniona, lecz istotna próba przeciwdziałania rosnącym wpływom Chin. Inicjatywa ta może być interpretowana jako element szerszego zwrotu w polityce gospodarczej USA wobec regionu, który dotychczas charakteryzował się raczej instrumentami o charakterze restrykcyjnym – takimi jak taryfy celne czy presja negocjacyjna – niż ofertą pozytywnej współpracy gospodarczej. W tym sensie Pax Silica reprezentuje bardziej konstruktywną wizję zaangażowania, opartą na współpracy przemysłowej i inwestycyjnej.

Jednak skuteczność tej inicjatywy będzie zależała od zdolności Stanów Zjednoczonych do zrównoważenia własnych interesów strategicznych z oczekiwaniami partnerów. Państwa Azji Południowo-Wschodniej prowadzą zazwyczaj politykę hedgingu, starając się unikać nadmiernej zależności od jednego mocarstwa. W związku z tym atrakcyjność Pax Silica będzie determinowana nie tylko przez skalę inwestycji, ale także przez jakość oferowanego partnerstwa – w tym transparentność zasad, poszanowanie suwerenności oraz realne wsparcie dla rozwoju gospodarczego uczestników. Ostateczny sukces Pax Silica będzie zależał od tego, czy uda się przekształcić ją z narzędzia geopolitycznej rywalizacji w autentyczną platformę partnerskiej współpracy sprzyjającej długofalowemu rozwojowi wszystkich zaangażowanych państw.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

